

FAN, TA'LIM, MADANIYAT VA INNOVATSIYA

[Jild: 03 Nashr: 12 (2024)] ISSN: 2992-8915

www.mudarrisziyo.uz

O'ZBEKISTON TILI VA MULOQOT MADANIYATINING RIVOJI HAMDA JAHON TILLARINING TARAQQIYOTI: ILMIY TAHLIL

Uyto'lsinova Sarvinoz¹
Abbosova Muqaddas²

^{1,2} Assistent o'qituvchilar SamDCHTI

Kirish

O'zbek tili xalqimizning milliy o'zligi va madaniyatini ifoda etuvchi asosiy vositalardan biridir. Bugungi globallashuv davrida O'zbek tilining nufuzi va muloqot madaniyatining rivoji milliy taraqqiyot va madaniy integratsiya jarayonida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, jahon tillarining o'zaro ta'siri va rivojlanishi global kommunikatsiya ehtiyojlari bilan chambarchas bog'liq. Ushbu maqola O'zbek tili va muloqot madaniyati rivojiga oid masalalarni hamda jahon tillari taraqqiyotini ilmiy nuqtayi nazardan tahlil qilishga bag'ishlangan.

O'zbek tilining rivoji va muloqot madaniyati

O'zbek tili o'z tarixiy ildizlariga ko'ra qadimiy turkiy tillardan biri hisoblanib, o'zida boy tarixiy-madaniy merosni saqlab kelmoqda. Mustaqillik yillarida davlat tili sifatida maqom olib, uning rivojlanishida muhim qadamlar qo'yildi:

1. Normativ-huquqiy asoslar:

- O'zbek tilini rivojlantirishga qaratilgan qonunlar, qarorlar va dasturlar qabul qilindi (masalan, 1989-yilgi "Davlat tili to'g'risidagi qonun").
- Tilni zamonaviy ilm-fan, texnologiya, va axborot-kommunikatsiya sohalariga moslashtirish jarayonlari kuchaymoqda.

2. Ta'lim va madaniyatdagi o'rni:

- Maktab va universitetlarda O'zbek tilida o'qitish sifatining oshirilishi.
- Adabiyot, san'at va OAVda O'zbek tilining faol qo'llanilishi uning ommaviyligini saqlab qolmoqda.

3. Muloqot madaniyati:

- Zamonaviy muloqotda O'zbek tilining ijtimoiy-siyosiy va ma'naviy vazifalari.
- Oila, ta'lim va ish muhitida muloqot madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan dasturlar.

Jahon tillarining taraqqiyoti

Globalizatsiya va texnologik rivojlanish natijasida jahon tillarining ta'siri va rivojlanish yo'nalishlari jadal o'zgarib bormoqda:

1. Lingua Franca va ingliz tili:

- Ingliz tili xalqaro aloqalarning asosiy vositasi sifatida hukmronlik qilmoqda.
- Bu, boshqa tillarning nufuziga ham ta'sir qilmoqda.

2. Ko'p tillilik va madaniyatlararo muloqot:

- Ko'p tillilik rivojlanib, madaniy boyliklarni asrab-avaylashga xizmat qilmoqda.
- Raqamli texnologiyalar yordamida tillarning o'rganilishi osonlashmoqda (masalan, Duolingo va boshqa platformalar).

3. Tahdid va imkoniyatlar:

- Ayrim tillar yo'qolish xavfi ostida (masalan, kichik xalq tillari).
- Shu bilan birga, tilning internet va sun'iy intellekt vositalarida o'rganilishi yangi imkoniyatlar yaratmoqda.

Ilmiy va amaliy tavsiyalar

- Til siyosatini takomillashtirish: Davlat tomonidan O'zbek tili nufuzini oshirishga doir amaliy qadamlar.
- Ta'lim tizimida yangiliklar: Ona tili va chet tillarini o'qitish metodikasini xalqaro andozalarga moslashtirish.
- **Texnologiyadan foydalanish:** Tilni saqlash va rivojlantirishda sun'iy intellekt, tarjima dasturlari va boshqa innovatsion texnologiyalardan foydalanish.

Xulosa

O'zbek tili va muloqot madaniyatining rivoji, shuningdek, jahon tillari taraqqiyoti, bugungi davrning asosiy masalalaridan biridir. Tilga bo'lgan e'tibor millatning kelajagini belgilaydi, uning nufuzi esa global miqyosdagi raqobatbardoshlikka ta'sir qiladi. Shu sababdan, bu yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy va amaliy tadqiqotlar davom ettirilishi zarur.

References:

1. Bahtin, M. M. (1995). Chelovek v mire slova [A man in a world of word]. Moscow: Russian Open University.
2. Sarvinoz Uyto'lsinova, [5-Abr. 2024 Г. 17:02:16]: Oybekovna U. S. Et Al. The Use of Method Maria Montessori and Its Impacts on Children's Learning Language Ability In English Language //Italy" Actual Problems Of Science And Education In The Face Of Modern Challenges". – 2023. – T. 14. – №. 1.
3. Oybekovna U. S. Et Al. The Use of Technology in The Classroom //Italy" Actual Problems Of Science And Education In The Face Of Modern Challenges". – 2023. – T. 14. – №. 1.

4. Lakoff G., Metaphors We Live By / G. Lakoff, M. Johnson. –Chicago; London: The University of Chicago Press, 1980. –242 p.